

Said Halim Paşa Yalısı ve Mevlevihane'nin yanmadan önce soyulduğu belirlendi

Tarihi kundakladılar

ÖZGEN ACAR

ANKARA - Yenikapı'daki "Mevlevihane" ile Yeniköy'deki "Said Halim Paşa Yalısı"nın soyulduktan sonra kundaklandıklarına ilişkin iki önemli kanıt ortaya çıktı. Vakıflar Genel Müdürü **Mustafa Keten**, Mevlevihane ile ilgili olayın soruşturulmasına müfettişlerin başladığını açıkladı.

Said Halim Paşa'ya ait bir tabanca, yangından üç ay önce ABD'de müzayedede satılırken, birkaç gün önce New York'ta bir fuar-da satışa çıktığını duyurduğumuz Divriği Ulu Cami'ye ait ahşap parçanın da Mevlevihane'den yangından önce çalındığı anlaşıldı.

13. yy. Mengüçüklü Beyliği dönemi Divriği Ulu Cami hünkâr mahfeli korkuluklarından olan ahşap pano ile birlikte aynı yapıdan dört adet ahşap eserin daha Yenikapı'daki Mevlevihane'den çalındığının belirlenmesi üzerine Vakıflar Genel Müdürü **Mustafa Keten**, Cumhuriyet'e şu açıklamayı yaptı: "1985

yılında Divriği Ulu Cami hünkâr mahfeli korkuluklarından 5 adedi, İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü'ne bağlı Türk İnşaat Sanat Eserleri Müzesi'ne konulmak üzere Ahbide ve Yapı İşleri Daire Başkanlığı tarafından İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü Teberrükat Eşyası sorumlusuna tutanakla teslim edilmiştir. 1992 yılında Yenikapı Mevlevihanesi'nde yapılan sayım tutanaklarında belirtildiği üzere 5 adet Divriği Ulu Cami hünkâr mahfeli korkulukları 72, 73, 74, 75 ve 76 numarada kayıtlı olup fotoğrafları da bulunmaktadır. 72 numarada kayıtlı ve fotoğrafı bulunan eser, New York'ta satışa sunulan eserdir. Söz konusu eser müzeye konmayarak, Teberrükat Eşyası Deposu'nda muhafaza altına alınmış olup, yangın öncesi Yenikapı Mevlevihanesi'nden çıkarılarak yurtdışına götürüldüğü tahmin edilmektedir. Konu ile ilgili teftiş soruşturması derinleştirilerek sürdürülmektedir."

Anımsanacağı üzere basında "Yeni-

► Paşanın Colt tabancası yangından üç ay önce, Los Angeles'ta müzayedede 9.4 milyar liraya satıldı. Ayşegül Nadir'in erkek arkadaşı Oliver Hoare'un New York'ta satışa çıkardığı Divriği Camisi ahşap eseri yangından önce Mevlevihane'den çalındı.

kapı Mevlevihanesi'nin yakılacağı önceden öne sürülmüş ve bu haberlerden tam bir ay sonra 6 Mayıs 1997'de içindeki değerli halı ve eserler ile yanmıştı. Bu olaydan iki yıl önce de buradaki altı görevli hakkında 36 halı ve 52 kilimin çalınmasına ilişkin soruşturma başlatılmıştı.

Prens **Charles**'ın Türkiye gezisinin mihmandarı olan, kız arkadaşı **Ayşegül Nadir Tecimer** ile birlikte Bursa'dan çalınan tombak kandiller olayına adı karışan ve Londra'da galeri sahibi **Oliver Hoare** tarafından New York'taki fuar-da satışa çıkarılan Divriği Ulu Cami'ye ait eserle ilgili Genel Müdür **Keten**'in açıklaması olaya şu yeni boyutları eklemektedir:

1) Mevlevihane, "Çalınan eserler ortaya çıkmasın" diye kundaklanmıştır. Cumhuriyet, New York'taki satış olayını duyurmasaydı bu gerçek ortaya çıkmayacaktı. Çünkü, yetkililer 72 envanter numaralı bu ahşap parçanın da yangından önce çalındığını düşünüyorlardı.

2) Genel müdürün açıklamasında yer alan 73, 74, 75, 76 envanter numaralı öteki Divriği ahşap panolarının da çalındığı anlaşılmaktadır.

Yayınımız üzerine Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nde Vakıflar Genel Müdürlüğü yetkililerinin de katılımı ile yapılan eşgüdüm toplantısında, bu eserin satışının durdurulması konusunda New York'taki Türk Başkonso-losluğu ile Türkiye'yi bu tür davalar-

da temsil eden avukat **Larry Kaye**'in harekete geçirilmesi kararlaştırılmıştı.

Başbakanlık Yazlık Konutu olarak onarılmakta olan Said Halim Paşa Yalısı 12 Kasım 1995'te yandığında, değerli eşyasının Başbakanlık'ta koruma altına alındığı söylenmekle birlikte bazı tarihi eserlerin kaybolduğu ve bu nedenle kundaklandığı yolunda haberler yayımlanmıştı.

1968'de Turizm Bankası'na satılan Said Halim Paşa Yalısı'nın onarıldıktan sonra Başbakanlık Yazlık Konutu olarak kullanılması kararlaştırılmıştı. Mayıs 1995'te basında "Yalıdaki eserlerin bazıları çalındı, bazıları sahteleri ile değişti" yolunda haberler çıkmış ve bu habere göre altı ay sonra 12 Kasım 1995'te çıkan yangın, yalıyı ve içindeki eşya ve eserleri kül etmişti.

TBMM Meclis Araştırma Kurulu, parlamentoya sunduğu raporda "kasıtlı yangın" görüşünü bildirmiş ve hatta ANAP İstanbul Milletvekili **Halit Dumankaya**, "kaybolan değerli tarihi eser-

lerin, Başbakan Tansu Çiller ile ismini açıklamadığı bir Bakan'ın konutunda olduğunu ve bazılarının da İsviçre'ye kaçırıldığını" öne sürmüştü.

Eski TURBAN Genel Müdürü ve DYP Isparta Milletvekili **Ömer Bilgin** hakkında Said Halim Paşa Yalısı'nın onarımı ile ilgili yolsuzluk duyurusu da söz konusu.

Tipki, Mevlevihane yangınında olduğu gibi yalıda da önce soygun, sonra kundaklama olayını teyit eden bir kanıt ortaya çıktı. ABD'nin Los Angeles kentinde bulunan "Butterfield ve Butterfield" adlı müzayedeevi, düzenlediği bir açık arttırmada Said Halim Paşa'nın tabancasına 38.500 dolardan (yaklaşık 9.4 milyar liraya) müşteri buldu.

Müzayedeevi, ünlü silah yapımcısı Colt şirketinin sahibi **Samuel Colt**'un "Kabartmalı ve Model 1851 Navy" ti- pindeki bu revolveri bizzat Said Halim Paşa'ya hediye ettiği ve paşanın da bununla hiç ateş etmediğini açıkladı.